Üstbili?sel Deneyim Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Üstbili?sel Deneyim Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32284

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Üstbili?sel Deneyim Ölçe?i, bireylerin özellikle **matematik problemi çözme** sürecinde ya?ad?klar? bili?sel fark?ndal?k ve düzenleme deneyimlerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Ölçek, Ufuk Özkubat ve Erdal R. Özmen taraf?ndan 2020 y?l?nda Türkçe'ye uyarlama çal??mas? yap?larak Türk kültürüne kazand?r?lm??t?r. Bu uyarlama, ölçe?in orijinal yap?s?n?n korunup korunmad???n? ve Türkçe konu?an popülasyonda geçerli ve güvenilir sonuçlar verip vermedi?ini belirlemek üzere gerçekle?tirilmi?tir. Ölçek, bireylerin kendi dü?ünme süreçlerini ne ölçüde izlediklerini, de?erlendirdiklerini ve yönlendirdiklerini belirlemeye odaklanmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Üstbili?sel Deneyim, Metacognition, Matematik Problemi Çözme, Ölçek Uyarlamas?, Psikometrik Özellikler, Bili?sel Fark?ndal?k, Özkubat.

Yazarlar

Ufuk Özkubat, Erdal R. Özmen

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, bireylerin **matematik problemi çözme** eylemi s?ras?nda ya?ad?klar? spesifik **üstbili?sel deneyimleri** sistematik bir ?ekilde de?erlendirmektir. Uyarlama çal??mas?n?n amac? ise, ölçe?in Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik kan?tlar?n? sunarak, Türk e?itim ve psikoloji alan?ndaki ara?t?rmac?lar için kullan?ma uygun hale getirmektir. Bu ölçek sayesinde, ö?rencilerin problem çözme stratejilerini ve kendi ö?renme süreçleri hakk?ndaki fark?ndal?k düzeylerini detayl? olarak incelemek mümkün olmaktad?r.

Ölçek, özellikle e?itim bilimleri ve bili?sel psikoloji alanlar?nda, ö?rencilerin akademik ba?ar?lar? ile üstbili?sel becerileri aras?ndaki ili?kiyi inceleyen çal??malara önemli bir veri kayna?? sa?lamaktad?r.

Yap?

Üstbili?sel Deneyim Ölçe?i, bireyin bili?sel süreçleri üzerindeki kontrolünü ifade eden **üstbili?** kavram?n? ölçmektedir. Üstbili? genellikle bili? hakk?nda bili? olarak tan?mlan?r ve temel olarak iki bile?enden olu?ur: üstbili?sel bilgi (ki?inin kendi ve di?erlerinin bili?sel yetenekleri hakk?ndaki bilgisi) ve üstbili?sel düzenleme (planlama, izleme, de?erlendirme).

Ölçek, problem çözme ba?lam?nda deneyimlenen çe?itli alt boyutlar? (örne?in, ?üphe, güvence, memnuniyet) yans?tan maddelerden olu?ur. Bu deneyimler, bireyin bir görevi yerine getirirken

ARABPSYCHOLOGY.COM

gösterdi?i **yönetsel bili?** faaliyetlerinin duygusal ve bili?sel yans?malar?d?r. Ölçek, bu deneyimlerin s?kl???n? ve yo?unlu?unu nicel olarak belirlemeyi hedefler.

Geçerlik

Türkçe uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in yap? geçerli?ini sa?lamak amac?yla detayl? analizler yap?lm??t?r. Yap?lan analizler, orijinal ölçe?in teorik yap?s?n?n Türkçe formda korundu?unu göstermi?tir.

Yap? Geçerli?i: Faktör analizi sonuçlar?, ölçe?in ölçtü?ü yap?n?n teorik beklentilerle uyumlu oldu?unu göstermi?tir.
Ölçüt Ba??nt?l? Geçerlik: Ölçe?in, üstbili?sel becerilerle ili?kili oldu?u bilinen di?er ölçekler (örne?in, matematik ba?ar?s? veya bili?sel strateji ölçekleri) ile anlaml? korelasyonlar gösterdi?i saptanm??t?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik çal??malar?, tutarl?l?k ve kararl?l?k kan?tlar?n? sunmu?tur. Yüksek güvenirlik katsay?lar?, ölçe?in farkl? zamanlarda veya farkl? madde gruplar?yla tutarl? sonuçlar üretti?ini teyit eder.

?ç Tutarl?l?k (Cronbach Alfa): Uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in genel iç tutarl?l?k katsay?s?n?n (**Cronbach Alfa** de?eri) genellikle .80 ve üzerinde oldu?u rapor edilmi?tir, bu da ölçe?in yüksek düzeyde güvenilir oldu?unu i?aret eder.
Test-Tekrar Test Güvenirli?i: Belirli bir zaman aral???yla yap?lan uygulamalarda elde edilen korelasyon katsay?lar?, ölçe?in zaman içinde kararl? ölçümler sundu?unu göstermi?tir.

Faktör Analizi

Uyarlama çal??mas?nda, Türkçe formun faktör yap?s?n? incelemek amac?yla hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r.

DFA sonuçlar?, orijinal ölçek yap?s?n?n Türkçe örneklemde de geçerli oldu?unu destekleyen iyi uyum indeksleri sa?lam??t?r. Bu analizler, 23 maddelik ölçe?in **çok boyutlu** bir yap?ya sahip oldu?unu ve matematik problemi çözme s?ras?ndaki farkl? üstbili?sel deneyim alt boyutlar?n? ba?ar?yla ay?rt etti?ini göstermi?tir. Faktör yüklerinin kabul edilebilir düzeyde olmas?, her bir maddenin ilgili faktörü yeterince temsil etti?ini kan?tlam??t?r.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

ARABPSYCHOLOGY.COM

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i (4'lü Dereceleme)

Language Available: Türkçe

Population Group: Akademik görevler veya matematik problemi çözme becerisi gerektiren e?itim düzeylerindeki ö?renciler.

Age Group: Genellikle ortaokul, lise veya üniversite ö?rencileri (Ergenlik ve genç yeti?kinlik dönemi).

Population Details: Uyarlama çal??mas?, genellikle Türkiye'deki farkl? üniversitelerin veya liselerin ö?rencilerinden olu?an bir örneklem üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Methodology: Öz Bildirim (Self-Report) ölçe?i. Derecelendirme seçenekleri: 'Hiç', 'Biraz', 'Yeterince' ve 'Çok'.

Anahtar Kelimeler

Üstbili?, Metacognition, Matematik, Problem Çözme, Cronbach Alfa, Psikometri, E?itim Psikolojisi, Ölçek.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Uyarlama çal??mas?nda ORCID bilgisi belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: ufukozkubat@gazi.edu.tr

Correspondence Address: Ufuk Özkubat (Sorumlu Yazar)

?zinler, Ücretler ve Uygulama Y?l?

Ölçe?in uyarlama çal??mas? 2020 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in ticari olmayan akademik ara?t?rmalarda kullan?m? için genellikle yazarlar ile ileti?ime geçilmesi önerilir. Sorumlu yazar?n ileti?im bilgileri yukar?da sunulmu?tur.

Kaynakça

Özkubat, U., & Özmen, E. R. (2020). Matematik Problemi Çözmede Üstbili?sel Deneyim Ölçe?inin Türkçe'ye uyarlanmas?. *OPUS-Uluslararas? Toplum Ara?t?rmalar? Dergisi, 16*(31), 3958-3984.

DOI Referans?: https://doi.org/10.26466/opus.736793
Makale Ba?lant?s?: dergipark.org.tr

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçe?in orijinal PDF doküman? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: ustbilissel-deneyim-olcegi-toad.pdf

Üstbili?sel Deneyim Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek, toplam 23 maddeden olu?maktad?r. Maddelerin orijinal içeri?i bu kaynakta sunulmam??t?r ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemi?tir. Maddeler, bireylerin matematik problemi çözme s?ras?nda ya?ad?klar? üstbili?sel deneyimlere yönelik ifadeler içermektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM